

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 2003

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 2003. Kansaneläkelaitoksen rahoituksen turvaamiseksi Kansaneläkelaitokselle tilitettäisiin vuonna 2003 arvonlisäveron tuotosta 1 000 miljoonaa euroa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2003 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2003 alusta. Lakia sovellettaisiin Kansaneläkelaitokselle vuodelta 2003 tilitettävään arvonlisäveroon.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Kansaneläkevakuutuksen ja sairausvakuutuksen rahoitukseen osallistuvat vakuutetut, työnantajat ja valtio. Lakimääräisten osuuksien lisäksi valtio osallistuu rahoitukseen siltä osin kuin muut tuotot eivät kata kustannuksia. Vuosina 1997—2002 valtio on joutunut suorittamaan tätä niin sanottua takuusuuritusta. Takuusuurituksen tarpeeseen ja määrään on vaikuttanut se, että Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien 1108/1994, 1244/1995, 845/1996, 1028/1997, 782/1998, 983/1999, 921/2000 ja 1057/2001 perusteella Kansaneläkelaitokselle on tuloutettu vuosittain arvonlisäveron tuotosta 2 400 miljoonaa markkaa vuosina 1995—2001 ja 700 miljoonaa euroa vuonna 2002. Kansaneläkelaitokselle tuloutettiin osa arvonlisäveron tuotosta myös vuosina 1993 ja 1994.

Eläketuloa saavan ylimääräinen sairausvakuutusmaksu 0,4 % poistetaan vuonna 2003. Maksualennus vähentää Kansaneläkelaitoksen tuloja vuositasolla arviolta noin 46 miljoonaa euroa ja lisää viime kädessä valtion takuusuurituksen tarvetta. Eräiden kuntien yksityisen työnantajan ja valtion liikelaitoksen sosiaaliturvamaksu poistetaan vuosilta

2003—2005. Kansaneläkelaitoksen rahastoihin syntyvä maksutuoton vaje katetaan korottamalla vuoden 2003 alusta lukien työnantajien sairausvakuutusmaksua 0,014 prosenttiyksiköllä. Muilta osin maksut säilyvät kuluvan vuoden tasolla.

Vuoden 1999 valtion talousarvioon liittyen muutettiin Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiutta koskevia säännöksiä. Lyhytaikainen rahoitusvalmiuden turvaaminen tehtiin aiempaa joustavammaksi sallimalla muun muassa rahastojen välinen varojen siirto ja tarkistamalla rahastojen vähimmäismäärän määrittely. Varojen siirtomahdollisuus on voimassa vuoden 2003 loppuun.

Koska Kansaneläkelaitoksen tulot eivät vuonna 2003 riitä kattamaan menoja, sen rahastojen varaintarve on katettava muulla tavoin.

Kansaneläkelaitoksen rahoituksen turvaamiseksi ehdotetaan, että vuonna 2003 kertyvästä arvonlisäveron tuotosta tilitetään Kansaneläkelaitokselle 1 000 miljoonaa euroa, mikä on 300 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2002 tilitetty määrä. Muilta osin vajaus katetaan valtion takuusuurituksen kautta. Takuusuuritusta arvioidaan tarvittavan 629 miljoonaa euroa vuonna 2003.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan säädettäväksi laki Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna

2003.

2. Taloudelliset vaikutukset

Kansaneläkelaitokselle vuonna 2003 arvonlisäveron tuotosta tuloutettava 1 000 miljoonaa euroa vähentää vastaavalla määrällä valtion takuusuoritusta ja valtiolle kertyvää arvonlisäveron tuottoa.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä ja siitä on kuultu sosiaali- ja terveysministeriötä, Verohallitusta ja Kansaneläkelaitosta.

4. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2003 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Arvonlisäverolain (1501/1993) 1 §:n 1 momentin mukaan arvonlisäveroa suoritetaan valtiolle. Kansaneläkelaitoksen rahoituksen turvaamiseksi vuonna 2003 ehdotetaan arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin säännöksestä poiketen Kansaneläkelaitokselle tilitettäväksi osa vuoden 2003 arvonlisäveron tuotosta.

Kansaneläkelaitokselle tilitettävää arvonlisävero-osuutta rajoitettaisiin sekä ajallisesti että määrällisesti. Säännösehdoituksen mukaan vuonna 2003 Kansaneläkelaitokselle tilitetään arvonlisäveron tuotosta 1 000 miljoonaa euroa. Tästä määrästä osoitettaisiin kansaneläkerahastoon 700 miljoonaa euroa ja sairausvakuutusrahastoon 300 miljoonaa euroa.

2 §. Kansaneläkelaitokselle kuuluvaa arvonlisävero-osuutta tilitettäisiin kalenterikuukausittain. Kunakin kalenterikuukautena tilitettäisiin 1/12 siitä määrästä, joka ehdotuksen 1 §:n mukaan olisi vuonna 2003 tilitettävä Kansaneläkelaitokselle.

3 §. Kuukausierät maksettaisiin Kansaneläkelaitokselle verontilityslain (532/1998) 3 §:n 4 momentissa tarkoitettuna Kansaneläkelaitokselle tilitettävien määrrien maksuajankohtana. Verontilityslain 3 §:n 4 momentin

mukaan valtiovarainministeriö määrää maksuajankohdan. Veronsaajille tilitettävien määrrien maksuajankohdasta annetun valtiovarainministeriön päätöksen (758/1998) 2 §:n mukaan tilitettävät määrät on maksettava kunkin kuukauden 28 päivänä. Jos tämä päivä ei ole pankkipäivä, maksupäivä on seuraava pankkipäivä. Maksupäivä on kuitenkin viimeistään kuukauden toiseksi viimeinen pankkipäivä.

4 §. Tilitysten tekemiseen ja maksatukseen liittyvistä hallinnollisista toimenpiteistä huolehtisi Verohallitus tai sen määräämä verovirasto.

5 §. Pykälään sisältyisi säännös lain täytäntöönpanoa koskevasta asetuksenantovaltuudesta.

6 §. Pykälään sisältyisi voimaantulosäännös.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003. Lakia sovellettaisiin Kansaneläkelaitokselle vuodelta 2003 tilitettävään arvonlisäveroon.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 2003

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Sen estämättä, mitä arvonlisäverolain (1501/1993) 1 §:n 1 momentissa säädetään arvonlisäveron saajasta, tilitetään vuonna 2003 Kansaneläkelaitokselle arvonlisäveron tuotosta 1 000 miljoonaa euroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Kansaneläkelaitokselle 1 momentin mukaan tilitettävästä määrästä tilitetään kansaneläkerahastoon 700 miljoonaa euroa ja sairausvakuutusrahastoon 300 miljoonaa euroa.

2 §
Kansaneläkelaitoksen osuus arvonlisäverosta tilitetään kalenterikuukausittain. Kunakin kalenterikuukautena tilitetään 1/12 1 §:n mukaisesta määrästä.

3 §
Kuukausierät maksetaan verontilityslain

(532/1998) 3 §:n 4 momentissa tarkoitettuna Kansaneläkelaitokselle tilitettävien määrien maksuajankohtana.

4 §
Tässä laissa tarkoitettujen tilitysten tekemisestä ja siihen liittyvästä maksatuksesta huolehtii Verohallitus tai sen määräämä verovirasto.

5 §
Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

6 §
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .
Lakia sovelletaan Kansaneläkelaitokselle vuodelta 2003 tilitettävään arvonlisäveroon.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Sauli Niinistö*